

Išplėstinio kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.***

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus, stilistiką.***

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas problemas, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.***

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos reikalavimų.***

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Nešlovingasis skaitymas¹ Beata Starodubova

Ilgą laiką maniau, kad tikrasis skaitymas – tai skaityti daug ir kritiškai. Bet autentiškas santykis su literatūra gali atrodyti ir kitaip. [...] Man, kaip ir didžiąjai daliai Z kartos² individų, labai rūpėjo mano AŠ. Ar AŠ tinkamai analizuoju literatūros kūrinį? Kaip AŠ galiu teigti, kuri knyga prasta, o kuri puiki? Ar aš būsiu gera literatūros kritikė, ar pakenčiama literatūrologė? Taip jau yra, kad iš visų problemų mano santykis su skaitymu atrodo problemiškausias.

[...]

Oi, kaip pirmaisiais studijų metais norėjau būti išrinktąja ir stengiausi ja tapti. Šiukštu nebūti ta minia, kuri tik seka šiuos literatūros *influencerius*³. Išsigandau, kad mano išrinktųjų traukinys nuvažiuos, tad skaičiau viską, ką girdėjau esant vertinga. Susidariau nepriekaištingą dietą: pusryčiams, pietums ir vakarienei variojau nuo užsienio literatūros klasikos iki lietuvių debiutų. Įsivaizdavau, kad taip literatai ir gyvena, akis išdegę parkūrina⁴ tarp knygų krūvų.

Užteko kelių mėnesių, kol apsirijau ir pajutau, kad tik varioju puslapius. Po persivalgymo pirmą kartą į galvą šovė diletantiškas klausimas: kurių galų kažkas skaito viską? Tikrai ne dėl to, kad to nori.

[...]

Nežinau, kada liūdniau buvo, ar kai supratau, kad tiek knygų kokybiškai perskaityti nepavyks, nes skaitau visgi ne detektyvus, ar kai perskaičius recenzijoje išgirtą knygą man ji atrodė vidutinė. Neduok tu Dieve, dar prasitarti, kad perskaityti žodžiai girgždėjo tarp dantų ir šitas literatūros šedevras tau neveikė. Tad ir skaičiau kaip baudžiauninkas, nulenkęs galvą prieš visada teisųjį poną.

[...]

Vidinių stalčių struktūros kaita⁵ prasidėjo trečiais studijų metais, kai klausiau kurso apie estetiką ir meno filosofiją. Imanuelio Kanto⁶ nesuinteresuotumo teorija buvo kaip kokia pieno stiklinė po pernelyg aštraus maisto. [...] Dėstytojas jo žodžiais mane mokė, kad norint patirti meną

¹ Pavadinimas perfrazuoja filmo „Inglorious Basterds“ pavadinimą, kuris lietuviškai buvo verčiamas kaip „Negarbingi šunsnukiai“.

² Z karta: karta, gimusi paskutiniajame XX a. dešimtmetyje ir XXI a. pradžioje ir siejama su interneto atsiradimu.

³ Influenceris – nuomonės formuotojas, žmogus, kuriantis reklaminės paskirties turinį socialiniuose tinkluose.

⁴ Parkūras – ekstremalus sportas, kurio esmė – laipiojimas įvairiomis kliūtimis, šokinėjimas namų stogais ir pan.

⁵ Turimas omenyje požiūris į skaitymą pokytis.

⁶ Imanuelis Kantas (1724–1804) – Karaliaučiuje gyvenęs Prūsijos Apšvietos filosofas, klasikinės vokiečių filosofijos pradininkas. Teigė, kad estetiškas (meno kūrinio) vertinimas yra ypatingas nesuinteresuotumu, t. y. vertintojas tiesiog gėrasi objektu, nesiekdamas jokios praktinės naudos ir nedarydamas teorinių išvadų.

reikia išlikti nesuinteresuotam, atsiriboti nuo principingo, norinčio įsipaišyti į literatūrinę *galiorką*⁷ AŠ ir leistis pagaunamai meno.

Matyt, tada pirmą kartą suvokiau, kaip kitaip skaičiau anksčiau, prieš pradėdama žiūrėti į literatūrą pro filologės akinius, ir kaip svarbu leistis hipnotizuojamai kūrinio. Žinoma, kai bandydavau būti literatūros kritike, toks patyrimas buvo neįmanomas, nes kritikas visada ieško priekabių, jam reikia vertinti.

Visgi idėja, kad skaityti REIKIA daug, nesvarbu kaip, kartais net nesvarbu ką, yra labiau įsitvirtinusi, nei skatinimas skaityti nesuinteresuotai ar imtis tik geros literatūros. Girdėjau aš ir dabartiniai vaikai girdi iš tėvų, kad skaitytume knygas. Vaikus bandoma įtikinti, kad skaitytų, nes daug žinos. Nes taigi įdomu skaityti. Nes geri vaikai skaito, o protingi skaito dar daugiau.

[...]

Tenka pripažinti ir susitaikyti, kad aš esu ribotų gabaritų, neturiu galimybių tiek visko suvirškinti. Nors karvės turi sudėtinis skrandžius ir su jais pasilyginti man neįmanoma, bet lygintis su šiuo gyvūnu vis tiek norisi. Žalmargių ramumas užburia. Jos strimgalviais nelekia nuo vieno žolės lopinėlio prie kito, o ramiai rupšuoja vieną plotelį, nors pievos aplinkui dažnai beribės. Gražiausia, kaip jos ramiai pakelia akis, kai prisiartini, tarsi joms visai neįdomu, ką joms gali pasiūlyti. Stengiuosi imti pavyzdį iš žalmargių: ramiai dideliame literatūros lauke išsirinkti savo pievą ir apsistoti ties vienu lopu ar lapu, nesiblaškyti, kai praeivis šūktelėja apie netoliese esančią žalesnę, įdomesnę, gražesnę, vertingesnę žolę.

480 žodžių

Parengta pagal Beatos Starodubovos straipsnį *Nešlovingasis skaitymas*, Bernardinai.lt, 2024-11-24.

Prieiga internete <https://sauksmas.net/2024/09/08/neslovingasis-skaitymas/>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Straipsnio autorė ironiškai pasakoja, kaip literatūros studijų pradžioje stengėsi perskaityti kuo daugiau, kad taptų tobula specialiste. Kodėl ji netrukus suprato klystanti? Ar toks perteklinis skaitymas teikia išminties, ar padeda susiformuoti savo požiūrį? Pagrįskite savo atsakymą.
2. Kodėl straipsnio autorė jaučiasi kaip baudžiauninkė prieš literatūros autoritetus ir skaito knygas tarsi iš baimės? Ar įtampa, baimė gali padėti susitelkti, siekiant tikslo? Kaip lengviau siekti tikslo jums – atsipalaidavus ar maksimaliai susitelkus?
3. Ką autorė mums sako, vedama paralelę tarp knygų skaitymo ir žolę ramiai ėdančių bei atrajojančių karvių? Ko ji pasimoko iš šio ramaus vaizdo?
4. Ar verta kartais iš naujo apmąstyti savo darbus, nebijoti keisti nuomonės? Kodėl sakoma, kad tik stiprus žmogus nebijo būti silpnas, išdrįsta prisipažinti klydęs?
5. Kaip manote, kodėl autorė apie savo pastangas perskaityti kuo daugiau rašo ironizuodama? Argumentuokite, kodėl gebėjimas pažvelgti į save ironiškai palengvina arba pasunkina žmogui gyvenimą?

---

⁷ Galiorka (*neteiktinas* ž.) – mokiniai, sėdintys paskutiniame suole, kuriame jie jaučiasi psichologiškai saugiai ir gali triukšmauti. Čia turima omenyje išrinktųjų luomas.